

mgr Piotr Piskozub
asystent w Katedrze Prawa Cywilnego
WPiA UMCS w Lublinie

**„Odpowiedzialność podmiotów świadczących usługi turystyczne
za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi turystycznej”**

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Tematyka rozprawy doktorskiej mojego autorstwa koncentruje się na zagadnieniach związanych z odpowiedzialnością podmiotów świadczących usługi turystyczne z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umów zawieranych z klientami. Wyjaśniając motywy kierujące mną przy wyborze tematu rozprawy pragnę zwrócić uwagę przede wszystkim na znaczący potencjał badawczy omawianej w rozprawie problematyki. Związane jest to przede wszystkim ze znaczącym rozwojem turystyki i wzrastającą wartością rynku usług turystycznych w Polsce. Zwiększająca się liczba umów, których przedmiotem jest świadczenie usług turystycznych wiąże się także z rosnącą liczbą sporów związanych z ich niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem.

Rozprawa składa się z czterech rozdziałów, zatytułowanych odpowiednio: „Usługi turystyczne”, „Odpowiedzialność kontraktowa organizatorów turystyki”, „Odpowiedzialność kontraktowa pośredników turystycznych i agentów turystycznych” oraz „Odpowiedzialność kontraktowa przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz podmiotów świadczących usługi hotelarskie”. Poniżej zaprezentowana zostanie charakterystyka poszczególnych rozdziałów, ze wskazaniem zasadniczych tez, które pragnę zaprezentować w rozprawie.

II. Usługi turystyczne.

W rozdziale pierwszym pracy przedstawione zostały podstawowe zagadnienia związane z przedmiotem regulacji i zakresem przedmiotowym oraz podmiotowym ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych¹ oraz innych aktów prawnych regulujących

¹ Dz.U. z 2004 r., nr 223, poz. 226 z późn. zm., określana dalej skrótem: u.u.t.

problematykę umów o świadczenie usług turystycznych. W szczególności omawiam zawarte w ustawie definicje zasadniczych z punktu widzenia tematyki pracy pojęć, takich jak: usługa turystyczna, impreza turystyczna, wycieczka turystyczna czy usługa hotelarska. Najszerzy z wskazanych terminów – usługa turystyczna – wyznacza zarazem granicę rozważań będących przedmiotem rozprawy. W prezentowanych wywodach konsekwentnie stosuję systematykę opartą na kryterium przedmiotu świadczenia, tj. podział na organizację i oferowanie imprez turystycznych, świadczenie usług przewodnickich oraz świadczenie usług hotelarskich. Systematyka ta znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w podrozdziale poświęconym umowom o świadczenie usług turystycznych, ale też pośrednio w paragrafie drugim, gdzie charakteryzuję podmioty świadczące usługi turystyczne, a w dalszej kolejności nabywców usług turystycznych.

Szczególne znaczenie z punktu widzenia tematyki pracy wydaje się mieć kwestia wyjaśnienia zakresu podmiotowego pojęć: organizator turystyki, pośrednik turystyczny, agent turystyczny oraz podmiot świadczący usługi hotelarskie. Wątpliwości pojawiają się w szczególności w odniesieniu do pierwszego z wskazanych terminów. W świetle przepisów u.u.t., warunkiem podjęcia działalności w zakresie organizacji imprez turystycznych, podobnie jak pośrednictwa turystycznego, jest uzyskanie przez przedsiębiorcę wpisu do Rejestru Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych, co z kolei wymaga uprzedniego dopełnienia obowiązków związanych z uzyskaniem odpowiedniego zabezpieczenia finansowego na wypadek niewypłacalności. W swojej pracy stawiam jednak pytanie, jakie znaczenie z punktu widzenia klienta ma fakt posiadania przez przedsiębiorcę wpisu do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, a konkretnie czy dla uznania, iż dany podmiot jest organizatorem turystyki w rozumieniu u.u.t. niezbędne jest posiadanie przez niego wpisu do wskazanego rejestru? Podkreślić należy, iż odpowiedź na przedstawione pytania ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia tematyki niniejszej pracy, a w szczególności rozważań zawartych w rozdziale drugim rozprawy, dotyczących odpowiedzialności organizatora turystyki, determinując zakres podmiotowy tych rozważań.

W mojej ocenie, zarówno wykładnia językowa przepisów u.u.t., jak i względy systemowo-funkcjonalne uzasadniają przyjęcie szerokiej koncepcji organizatora turystyki, w myśl której status ten należy przypisać każdemu podmiotowi, który w sposób zorganizowany, ciągły i zarobkowy prowadzi działalność polegającą na organizacji, tj. przygotowywaniu, oferowaniu lub realizowaniu imprez turystycznych. Teza ta wymaga jednak zastrzeżenia, że ogranicza się ona wyłącznie do sfery praw i obowiązków stron o charakterze cywilnoprawnym. Należy bowiem zaznaczyć, iż wpis do rejestru organizatorów turystyki i

pośredników turystycznych ma znaczenie pierwszorzędne, jednakże z punktu widzenia rozwiązań administracyjno-prawnych oraz zasad związanych z gwarancjami Skarbu Państwa w przypadku niewypłacalności organizatora turystyki. Natomiast na płaszczyźnie praw i obowiązków o charakterze cywilnym, dopełnienie obowiązku wpisu do właściwego rejestru będzie obojętne dla oceny statusu prawnego danego podmiotu.

W przygotowanej rozprawie doktorskiej pragnę także skupić się na kwestiach związanych z pośrednictwem turystycznym. W literaturze podkreśla się stosunkowo niewielkie praktyczne znaczenie działalności pośredników turystycznych w rozumieniu u.u.t.². Jednak w mojej ocenie, zmieniające się realia rynku usług turystycznych sprzyjają rozwojowi pośrednictwa turystycznego. Opierając się na ustawowej definicji zawartej w art. 3 pkt 6 u.u.t., można bowiem przyjąć, że pośrednik turystyczny podejmuje określone czynności zmierzające do skomponowania produktu turystycznego odpowiadające oczekiwaniom nabywcy. „Tworzenie” tego produktu polegać będzie przede wszystkim na wyszukaniu dla klienta odpowiednich usług turystycznych, a w niektórych przypadkach także zawarciu z podmiotami je oferującymi właściwych umów. Finalny produkt w istocie może przybrać postać pojedynczej usługi bądź, i tak będzie najczęściej, pakietu połączonych ze sobą usług turystycznych. Pośrednictwo turystyczne stanowi zatem alternatywę dla standardowych ofert organizatorów turystyki i działających na ich rzecz agentów turystycznych. Pośrednik turystyczny ma bowiem większą możliwość dostosowania się do preferencji i wymagań klienta, jak również szybkiego reagowania na zmiany na rynku usług turystycznych.

W rozdziale pierwszym pracy wyjaśniam także istotę agencji turystycznej, działalności przewodnickiej oraz działalności hotelarskiej. W odniesieniu do problematyki świadczenia usług hotelarskich koniecznym jest także wskazanie zależności między terminologią ustawy o usługach turystycznych a pojęciem hotelu i zakładu podobnego na gruncie przepisów k.c.

Ostatni podrozdział rozdziału pierwszego poświęcony jest charakterystyce umów o świadczenie usług turystycznych. W tym zakresie omawiam cztery umowy: o imprezę turystyczną, o wycieczkę turystyczną, o świadczenie usług przewodnickich oraz umowę hotelową. Wybór ten nie jest przypadkowy. W mojej ocenie wskazane umowy mają walor umów typowych, specyficznych dla rynku usług turystycznych. Sformułowanie to oznacza, że umowy te, co do zasady, nie występują poza branżą turystyczną. Inaczej jest np. w przypadku umowy przewozowej, która, choć ma istotne znaczenie dla turystyki, to jednak z uwagi na

² Por. E. Wieczorek, *Umowa agencyjna w praktyce biur podróży (w): Prawo w praktyce biur podróży*, red. P. Cybula, Warszawa 2006, s. 81.

swoją powszechność nie może być uznana za charakterystyczną wyłącznie dla tej sfery działalności.

III. Odpowiedzialność kontraktowa organizatorów turystyki.

Drugi rozdział pracy jest najobszerniejszą jednostką redakcyjną pracy. Wynika to przede wszystkim ze stosunkowo szczegółowego unormowania w ustawie o usługach turystycznych problematyki odpowiedzialności organizatorów turystyki z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. Już na wstępie wskazać należy, że ustawodawca kształtuje odpowiedzialność organizatora turystyki na zasadzie ryzyka. Wniosek taki wynika przede wszystkim z wykładni językowej art. 11a u.u.t., stanowiącego podstawowe unormowanie w zakresie omawianej problematyki. Regulacja ta wyraźnie oddziela odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przez organizatora usługi turystycznej od problematyki zawinienia czy kwestii należytej staranności przy wykonaniu zobowiązania. Także fakt wyodrębnienia przez ustawodawcę enumeratywnie wymienionych okoliczności wyłączających przedmiotową odpowiedzialność w postaci siły wyższej, działania lub zaniechania poszkodowanego oraz działania lub zaniechania osób trzecich, niezwiązanych z organizatorem turystyki potwierdza wolę ustawodawcy oparcia odpowiedzialności organizatora turystyki na zasadzie ryzyka. Ponadto wykładnia funkcjonalna unormowania art. 11a u.u.t. przemawia za oparciem odpowiedzialności organizatora turystyki za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy na zasadzie ryzyka. Charakter i specyfika relacji prawnych łączących organizatora turystyki i klienta powodują, że nabywca usługi turystycznej lub pakietu takich usług jest szczególnie uzależniony od usługodawcy, nie mając w zasadzie żadnego wpływu na dobór przez organizatora turystyki podwykonawców poszczególnych usług, a przez to nie mając możliwości weryfikacji ich rzetelności oraz staranności. W tej sytuacji mamy zatem do czynienia z szczególnym unormowaniem stanowiącym *lex specialis* w stosunku do zasady ogólnej wyrażonej w art. 471 k.c. w zw. z art. 472 k.c.

Istotnym problemem interpretacyjnym, jaki pojawia się na gruncie unormowania art. 11a u.u.t., a który wydaje się być pomijany w literaturze przedmiotu, jest określenie zakresu przedmiotowego zastrzonej odpowiedzialności organizatora turystyki. Znamienne jest bowiem, że w hipotezie art. 11a u.u.t. mowa jest o umowie o świadczenie usług turystycznych, a nie umowie o imprezę turystyczną. Oznacza to zatem, iż zakres analizowanej odpowiedzialności wykracza poza umowę o imprezę turystyczną i dotyczyć będzie wszelkich

umów o świadczenie usług turystycznych, także gdy przedmiotem umowy nie jest usługa pakietowa, ale, przykładowo, wyłącznie usługa noclegowa – ilekroć usługodawca prowadzi działalność gospodarczą w zakresie organizacji imprez turystycznych, a usługobiorca jest turystą lub odwiedzającym w rozumieniu u.u.t. (art. 3 pkt 9 i 10 u.u.t.).

W ramach rozważań rozdziału drugiego pracy, szczegółowo omówione zostaną przesłanki odpowiedzialności organizatora turystyki, jak również okoliczności egzoneracyjne ją wyłączające. Ponadto pragnę omówić regulacje u.u.t. dotyczące obowiązków organizatora w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy oraz skorelowanych z nimi uprawnień klienta, w tym przepisy normujące prawo odstąpienia klienta od umowy.

Szczególne znaczenie wydaje się mieć także kwestia odpowiedzialności organizatora turystyki za szkodę niemajątkową poniesioną przez klienta w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy o świadczenie usług turystycznych. Rozważania w tym zakresie poprzedzone są prezentacją poglądów doktryny na temat dopuszczalności dochodzenia naprawienia szkody niemajątkowej w reżimie odpowiedzialności kontraktowej oraz uwagami o charakterze porównawczym. Nie mniej zasadnicze znaczenie dla wskazanego problemu ma niewątpliwie uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., stanowiąca istotny precedens w stosunku do dotychczasowej linii orzeczniczej, odrzucającej możliwość dochodzenia roszczeń o zadośćuczynienie za zmarnowany urlop³. Istota przyjętego przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 19 listopada 2010 r. rozwiązania opiera się na założeniu, że art. 11a u.u.t. będąc regulacją autonomiczną w stosunku do unormowania art. 471 k.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c., odnosi się do szkody *sensu largo* obejmującej nie tylko uszczerbek majątkowy, ale także niemajątkowy⁴. Przyjęcie szerokiej wykładni pojęcia szkody na gruncie u.u.t. podparte jest ważkim argumentem w postaci interpretacji art. 5 dyrektywy 90/314 dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wcześniej: Europejski Trybunał Sprawiedliwości). W orzeczeniu z dnia 12 marca 2002 r. w sprawie C-168/00 Simone Leitner v. TUI Deutschland GmbH & Co. KG Trybunał wskazał mianowicie, że art. 5 dyrektywy 90/314 winien być interpretowany jako przyznający konsumentowi, co do zasady, prawo do „odszkodowania za uszczerbek niemajątkowy” poniesiony na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy o imprezę turystyczną. Inaczej mówiąc, Trybunał przyjął, że art. 5 dyrektywy 90/314 zobowiązuje Państwa Członkowskie do podjęcia

³ Przykładowo uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1986 r., III CZP 2/86, OSNCAP 1987 nr 1 poz. 10.

⁴ J. Gospodarek przyjmuje wręcz, iż wskazane orzeczenie świadczy o ostatecznym ugruntowaniu się szerokiego rozumienia pojęcia szkody na gruncie całego prawa cywilnego, zob. J. Gospodarek, Głosa do uchwały Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 19 listopada 2010 r., OSP 2012, Nr 1, s. 9.

niezbędnych kroków w celu zagwarantowania odpowiedzialności organizatora turystyki za wszelką szkodę wyrządzoną konsumentowi, tj. zarówno majątkową, jak i niemajątkową.

W mojej ocenie dokonana przez Sąd Najwyższy interpretacja art. 11a u.u.t. nie znajduje oparcia ani w wykładni językowej wskazanego przepisu, ani w wykładni systemowej czy funkcjonalnej. Jedynym, aczkolwiek decydującym argumentem przemawiającym za przyjętą przez SN konkluzją jest wiążący charakter orzeczenia TSUE, w którym Trybunał dokonał wykładni art. 5 dyrektywy 90/314, która przez u.u.t. jest implementowana do polskiego porządku prawnego. Można zatem powiedzieć, że Sąd Najwyższy „wyręczył” w ten sposób ustawodawcę dokonując prowsólnotowej interpretacji przepisów nieprawidłowo implementujących dyrektywę unijną.

III. Odpowiedzialność kontraktowa pośredników turystycznych i agentów turystycznych.

W literaturze przedmiotu zagadnienia związane z odpowiedzialnością pośrednika turystycznego z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy są wyraźnie marginalizowane. Wydaje się, że przyczyną tego stanu rzeczy jest pozorna przejrzystość ustawowych regulacji dotyczących odpowiedzialności tej grupy przedsiębiorców. Należy bowiem wskazać, że w u.u.t. ustawodawca wyraźnie pomija pośredników turystycznych odnosząc tworzony w ustawie specyficzny reżim odpowiedzialności jedynie do organizatorów turystyki. Tym samym należałoby przyjąć, iż pośrednik turystyczny odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonania umowy zgodnie z ogólnymi zasadami wynikającymi z k.c. Podstawową zasadą tej odpowiedzialności będzie zatem zasada winy, a jedynie w określonych w przepisach przypadkach może odpowiadać na zasadzie ryzyka (np. w sytuacji określonej w art. 430 k.c.).

W rozdziale trzecim rozprawy podejmuję próbę odpowiedzi na pytanie czy oparcie odpowiedzialności pośrednika turystycznego na zasadach ogólnych wobec unormowania art. 11a u.u.t. i wynikającego z niego reżimu prawnego odpowiedzialności kontraktowej organizatorów turystyki uznać należy za prawidłowe w świetle wykładni funkcjonalnej oraz w kontekście zgodności tego stanu rzeczy z przepisami dyrektywy 90/314. Odnosząc się do tej ostatniej kwestii, *prima facie* wydaje się, że można mieć wątpliwości co do prawidłowości przyjętych przez polskiego ustawodawcę rozwiązań. Jeżeli bowiem w ustawie o usługach turystycznych przyjęte zostało założenie, zgodnie z którym pośrednik turystyczny działa na tej samej płaszczyźnie ryzyka jak organizator turystyki, czego wyrazem jest reglamentacja

działalności obu grup przedsiębiorców oraz wprowadzenie analogicznych zabezpieczeń na wypadek niewypłacalności, to prawidłowa i pełna implementacja art. 5 dyrektywy 90/314 wymaga zapewnienia klientom pośredników turystycznych takiej samej ochrony, jak klientom organizatorów turystyki. Jeżeli zatem organizator turystyki odpowiada za niewykonania lub nienależyte wykonanie umowy na zasadzie ryzyka, to odpowiedzialność pośrednika turystycznego również powinna opierać się na zasadzie ryzyka.

Niezależnie od powyższego pragnę zwrócić uwagę na znaczące podobieństwo działalności pośredników turystycznych i omawianych wcześniej organizatorów turystyki. Przede wszystkim zbliżony będzie finalny „produkt” ich działalności w postaci jednej lub kilku połączonych ze sobą usług turystycznych świadczonych na rzecz klienta. W obu przypadkach „produkt” ten nierzadko będzie przyjmował postać imprezy turystycznej⁵. Ponadto, co do zasady ani organizator turystyki, ani pośrednik turystyczny sami nie świadczą usług stanowiących przedmiot świadczenia wynikającego z umowy, opierając się na „podwykonawcach” – hotelarzach, restauratorach czy przewoźnikach. Mając na uwadze istotność podobieństw co do przedmiotu działalności organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, tak daleko idące zróżnicowanie zasad ich odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy może zatem budzić wątpliwości.

W trzecim rozdziale pracy omówione zostaną także zasady odpowiedzialności agentów turystycznych. Szczególnie istotnym zagadnieniem wymagającym omówienia w tym zakresie jest sytuacja, w której agent odpowiada tak jak organizator turystyki. Mowa tu o sytuacjach określonych w art. 10b ust. 3 u.u.t. oraz 19a u.u.t.

IV. Odpowiedzialność kontraktowa przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz podmiotów świadczących usługi hotelarskie.

Omówienie w jednym rozdziale zasad odpowiedzialności przewodników turystycznych, pilotów wycieczek oraz podmiotów świadczących usługi hotelarskie wiąże się z rolą, jaką w strukturze rynku usług turystycznych można przypisać tym podmiotom. Charakterystyczne jest bowiem to, że podmioty te mogą występować jako podwykonawcy organizatorów turystyki bądź pośredników turystycznych albo jako usługodawcy pojedynczych usług turystycznych, odpowiednio usługi przewodnickiej bądź hotelowej.

⁵ W art. 12 ust. 1 u.u.t. mowa wprost o organizatorach turystyki lub pośrednikach turystycznych, którzy proponują klientom imprezy turystyczne lub usługi turystyczne.

Omówienie zagadnień związanych z odpowiedzialnością przewodnika turystycznego oraz pilota wycieczek wymaga przede wszystkim wykazania okoliczności, w których możemy mówić o niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu umowy przewodnickiej. Szczególnie istotne wydaje się przy tym umiejscowienie obowiązku opieki nad klientem w treści stosunku zobowiązaniowego łączącego strony oraz wskazanie skutków naruszenia tego obowiązku. Koniecznym wydaje się także wskazanie przesłanek odpowiedzialności przewodnika w oparciu o kwalifikację prawną umowy przewodnickiej oraz w kontekście rozróżnienia na umowy starannego działania oraz rezultatu.

Szereg wątpliwości pojawia się natomiast w odniesieniu do odpowiedzialności kontraktowej podmiotów świadczących usługi hotelarskie. W ramach podrozdziału pracy poświęconego tej problematyce omówione zostaną kolejno: ogólne zasady odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy hotelowej, odpowiedzialność za rzeczy wniesione przez gościa hotelowego oraz odpowiedzialność za szkodę niemajątkową wyrządzoną powstałą w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy hotelowej. Wśród zagadnień poruszanych w ramach omawianej problematyki szczególnie chciałbym zwrócić uwagę na kilka kwestii.

Pierwszą z nich jest omówienie charakteru prawnego rezerwacji hotelowej. Problem ten, w literaturze przedmiotu nie analizowany szerzej, determinuje w mojej ocenie zakres i charakter roszczeń przysługujących klientowi w przypadku odmowy przyjęcia gościa do obiektu czy to z powodów niezawinionych przez hotelarza (błąd przy rezerwacji), czy też w skutek celowego działania hotelarza (*overbooking*). *Prima facie* wydaje się, że rezerwacja miejsca noclegowego nie ma co do zasady charakteru definitywnego, stanowiąc jedynie swoistą deklarację zamiaru zawarcia umowy. Okoliczność ta skłania do konkluzji, że w istocie stanowi ona umowę przedwstępną, której przedmiotem jest zobowiązanie do zawarcia w określonym terminie umowy właściwej.

Istotne znaczenie z punktu widzenia tematyki pracy ma także wskazanie sytuacji, które mogą być uznane za nienależyte wykonanie umowy hotelowej. Proponuję w tym zakresie wyróżnienie dwóch zasadniczych rodzajów uchybień, które mogą pojawić się w praktyce świadczenia usług turystycznych. Pierwsze z nich polegać będą na niewykonaniu jednej lub kilku usług stanowiących przedmiot umowy, do których realizacji hotelarz był zobowiązany. Druga grupa obejmować będzie wady w zakresie jakości świadczonych przed przedsiębiorcą usług. Jednocześnie przyjmuję, że samo dostarczenie noclegu, stanowiącego podstawowy element umowy łączącej hotelarza z klientem, warunkuje fakt wykonania umowy. Brak tego elementu powoduje zatem, że mamy do czynienia z niewykonaniem

umowy. Natomiast uchybienia polegające na niedostarczeniu jakiejkolwiek innej objętej umową usług dodatkowej (np. gastronomicznej czy rekreacyjnej) należy postrzegać jako nienależyte wykonanie umowy.

Niezwykle istotne dla problematyki odpowiedzialności kontraktowej hotelarzy będą przepisy art. 846 i nast. k.c. normujące zasady odpowiedzialności za utratę lub zniszczenie rzeczy wniesionych przez gościa hotelowego. W doktrynie prawa cywilnego, za Z. Radwańskim, przyjmuje się na ogół, że źródłem odpowiedzialności, o której mowa w art. 846 § 1 k.c. nie jest żadna umowa, lecz fakt wniesienia rzeczy przez daną osobę do hotelu lub zakładu podobnego⁶. W myśl tego założenia, gościem hotelowym jest zatem każda osoba zatrzymująca się w hotelu – zarówno w sytuacji, gdy zawarła umowę hotelową, jak i w przypadku, gdy umowy tej nie zawarła, lecz wniosła rzeczy, co pozwala domniemywać, że zamierza taką umowę zawrzeć⁷.

Stanowisko odmienne od prezentowanych zajmuje natomiast K. Zagrobelny. Autor, analizując problematykę charakteru prawnego odpowiedzialności przewidzianej w art. 846 k.c., wskazuje, że odpowiedzialność ta aktualizuje się w momencie zawarcia umowy – hotelowej lub innej, na podstawie której gość przekazuje utrzymującemu hotel lub zakład podobny swój bagaż⁸. W prezentowanej rozprawie konsekwentnie popieram i akcentuję drugą z wskazanych koncepcji. W mojej ocenie nie sposób bowiem zgodzić się, ażeby zdarzenie które należałoby uznać za zachowanie faktyczne danej osoby mogło wywoływać tak znaczące konsekwencje prawne dla stron, zwłaszcza w sytuacji, gdy druga strona (hotelarz) może w tym zdarzeniu w ogóle nie uczestniczyć. W konsekwencji, nawiązując do samego pojęcia gościa hotelowego, proponuję przyjęcie, że termin ten może być odnoszony wyłącznie do osoby, którą łączy z utrzymującym hotel lub zakład podobny skonkretyzowany stosunek obligacyjny. Wydaje się, iż za K. Zagrobelnym należy przyjąć, że nie zawsze będzie to jednak umowa hotelowa⁹. Stosunek prawny między stronami może bowiem wynikać np. z umowy

⁶ Zob. Z. Radwański, Odpowiedzialność, prawo zastawu i przedawnienie roszczeń utrzymujących hotele i podobne zakłady (w:) System prawa cywilnego. T. III, Cz. 2. Prawo zobowiązań – część szczegółowa, (pr. zbior. pod red. S. Grzybowskiego), Wrocław 1976, s. 634; Z. Radwański, J. Panowicz Lipska, Zobowiązania – część szczegółowa, Warszawa 2008, s. 181.

⁷ Tak M. Nesterowicz (w:) M. Nesterowicz, A. Rembieliński, Odpowiedzialność cywilna zakładu hotelarskiego, Toruń 1995, s. 54.

⁸ Zob. K. Zagrobelny, Charakter prawny odpowiedzialności z art. 846 k.c.(w:) O źródłach i elementach stosunków cywilnoprawnych. Księga pamiątkowa ku czci prof. Alfreda Kleina pod red. E. Gniewka, Zakamycze 2000, s. 425-426.

⁹ Por. K. Zagrobelny, Charakter..., s. 425-426.

przechowania, poprzedzającej umowę hotelową¹⁰. Co jednak istotne, dla powstania tegoż stosunku obligacyjnego koniecznym jest złożenie przez hotelarza (lub osobę działającą w jego imieniu i na jego rzecz), chociażby w sposób dorozumiany, oświadczenia woli w przedmiocie wejścia z daną osobą w interakcję prawną. Inaczej bowiem osoba ta nie będzie mogła zostać uznana za „gościa” w rozumieniu art. 846 k.c.

Ostatnim zagadnieniem omówionym w ramach rozdziału czwartego jest problematyka odpowiedzialności za szkodę niemajątkową poniesioną przez gościa hotelowego. Wydaje się jednak, że rozważania w tym zakresie mają *de lege lata* charakter wyłącznie teoretyczny, bowiem brak jest ogólnych podstaw do dochodzenia roszczeń o naprawienie szkody niemajątkowej w ramach odpowiedzialności kontraktowej.

Piotr Piskorz

¹⁰ Sytuacja taka będzie mieć miejsce np. w sytuacji, gdy pokój, który ma zostać udostępniony gościowi jest jeszcze zajęty, lecz gość już w momencie przyjazdu zostawia swoje rzeczy w obiekcie, samemu udając się np. zwiedzać okolicę.